

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2539-2542 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ความหมายการบริหาร ความหมายกิจกรรมนักเรียน การบริหารกิจกรรมนักเรียน เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน ความหมายการจัดการ ความเป็นมาของ วงโยธวาทิต การจัดการวงโยธวาทิต การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล

ความหมายการบริหาร

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารคือ บุคคลตั้งแต่สองขึ้นไป หรือกลุ่มบุคคล ร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ด้วยการประสานสัมพันธ์ มีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน

สุทธิ สุทธิสมบุรณ์ (2532 : 1) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีปฏิบัติงาน เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน หรืออีกนัยหนึ่ง การบริหารคือ การทำงานสำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น

สมยศ นาวิการ (2528 : 3) ได้ให้ความเห็นว่า การบริหารคือ กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมกำลัง ความพยายามของสมาชิกองค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

ไพฑูริย์ เจริญทันธุวงศ์ (2530 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารคือ หน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำหน่วยงานไปสู่จุดมุ่งหมายที่หน่วยงานวางไว้ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารนั้นเป็นการทำงานกับบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2530 : 4) กล่าวว่าการบริหารหมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดๆ ที่ปฏิบัติตนเป็นผู้บริหาร ที่จะต้องเข้ามาทำหน้าที่จัดระเบียบ และดำรงไว้ซึ่งสภาพภายใน (ทั้งที่เป็นตัวคน วัสดุ เงินทุน ฯลฯ) ของกลุ่มหรือหน่วยงาน เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลมากที่สุดประการหนึ่ง

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 6) ให้ความเห็นว่าการบริหารคือ การใช้ศาสตร์ และ ศิลป์ นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative resources) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริอร ชันรหัตต์ (2531 : 15) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมที่บุคคลดำเนินการร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

อุทัย นิรัญโต (2525 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นการปฏิบัติการของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหมายถึง การกระทำต่างๆ ของบุคคลหลายคนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ประสงค์

ภิญโญ สาร (2523 : 3) กล่าวว่าการบริหารคือ ศิลปในการทำให้กิจการต่างๆ ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ ด้วยการจัดการช่วยเหลือส่งเสริม ควบคุม ดูแล และการกระทำอย่างอื่นทุกๆ อย่างเท่าที่จะทำได้ บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ผู้บริหารต้องการ หรือตั้งเป้าหมายไว้

จากความหมายของคำว่า บริหาร ตามที่ทัศนะของนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่า การบริหารเป็นภาระหน้าที่ของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ดำเนินงาน อย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆ มาช่วยกันในการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความหมายกิจกรรมนักเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 38) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียน หมายถึง บรรดากิจกรรมประกอบ หรือนอกหลักสูตรทั้งหลาย ที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนนอกห้องเรียน

จัดขึ้นโดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าเรียนและดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจาก คณะอาจารย์ และไม่มีภาระให้คะแนนใดๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กเลื่อนชั้น หรือสำเร็จการศึกษา

กรมวิชาการ (2533 : 3) ได้กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนหมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกัน ของผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ตามความสนใจและความถนัด มีใช้กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อผู้เรียนในการ เรียนวิชาต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนและสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ทว่าเป็นการประกอบ กิจกรรมร่วมกัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา อันจะเป็นการปลูกฝัง ลักษณะนิสัยที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตย

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2530 : 455) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรม ต่างๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่ โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติ ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และด้วยความช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวกของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมแต่ละอย่าง บรรลุ ความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

กฤษณ์ ศิริพงษ์ (2530 : 86) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียน คือกิจกรรมที่ครู นักเรียน หรือครูกับนักเรียนร่วมกันจัดขึ้น ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการ บังคับ ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน และไม่มีภาระให้คะแนน หรือหน่วยกิต เป็นกิจ กรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนโดยตรง ที่จะพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติ ปัญญาของนักเรียน และการจัดดำเนินการนั้นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของโรงเรียน

ภิญโญ สาร (2523 : 410) กล่าวว่ากิจกรรมหมายถึง บรรดากิจกรรมร่วมหรือนอก หลักสูตรทั้งหลาย ที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนนอกห้องเรียน ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมนัก เรียนมีเพียงใด ขึ้นอยู่กับโรงเรียนแต่ละแห่ง และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

อำภา บุญช่วย (2537 : 157) ได้ให้ความหมายของคำว่ากิจกรรมนักเรียน คือกิจ กรรมต่างๆ ทั้งในและนอกหลักสูตร ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในเวลาและนอกเวลา ที่โรง เรียนนักเรียนหรือครูเป็นผู้จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้นได้มากที่สุด โดย ความสมัครใจ กิจกรรมเหล่านั้นไม่มีกั้ววัดผลได้และตก

เอกชัย กี่สุพันธ์ (2525 : 119) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนหมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นและดำเนินการโดยนักเรียนเอง ด้วยความสมัครใจ โดยมีครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำ อันไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

Edna L. Sykes (1976 : 13) กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กทุกคนได้ร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ ในการทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ด้วยความกระตือรือร้น ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงด้านร่างกายเท่านั้น กล่าวคือ ไม่ใช่การที่เด็กถูกจากที่ของตนเพื่อไปทำกิจกรรมที่ไร้สาระตามที่ตนพอใจ หากแต่กิจกรรมในที่นี้หมายถึง การที่เด็กได้ร่วมมือกัน ทำในสิ่งที่มีประโยชน์ พร้อมๆ ไปด้วยกับการเรียนรู้ ที่จะทำให้นักเรียนรู้จักการสร้างระเบียบวินัยให้กับตนเอง ควบคู่กับการเห็นความสำคัญของการสร้างระเบียบวินัยให้กับตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

กิจกรรม มาจากคำว่า " activity " ในภาษาอังกฤษ ซึ่ง " activity " มาจากคำว่า "activ " หมายถึง สิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการกระทำ (causing change or action) ถ้าหากเด็กได้รับการศึกษาแนวสร้างสรรค์ เด็กก็จะเกิดความกระตือรือร้นทางจิตใจ ที่จะเรียนรู้ และแสดงออกทั้งทางด้านกายภาพและความคิด ซึ่งส่วนนี้มีผลมากต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก และสิ่งใดก็ตามที่ครูและนักเรียนทำขึ้นมาเพื่อให้เกิดผลดังกล่าวนี้ เราเรียกว่า " กิจกรรม "

Finlay McQuade, David W. Champagne. (1995 : 107) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า กิจกรรมนักเรียนคือ กิจกรรมนอกหลักสูตรจำนวนมาก ที่ทำให้เด็กพัฒนาไปมากกว่าวัตถุประสงค์ที่ในหลักสูตรได้ระบุไว้ กิจกรรมนักเรียนได้ให้โอกาสนักเรียนในการเรียนรู้ และสร้างประสบการณ์ในด้านต่างๆ เป็นตัวเชื่อมระหว่างโรงเรียนกับชีวิตที่นอกเหนือไปจากรั้วโรงเรียน ให้โอกาสนักเรียนในการใช้ความรู้ และทักษะด้านต่างๆ ที่ได้เรียนรู้จากห้องเรียน นอกจากนี้ยังให้โอกาสนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพของตนเอง ซึ่งสิ่งนี้นักเรียนแทบจะไม่ได้มีโอกาสที่ได้ใช้ในชั่วโมงเรียนเลย

John H. Hansen, Arthur C. Hearn. (1971 : 284) การเรียนการสอนกิจกรรมแตกต่างไปจากการเรียนการสอนในหลักสูตร 3 ประการ คือ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนต่อ 1 สัปดาห์ ไม่ถึง 5 ครั้ง
2. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนไม่มีหน่วยกิต
3. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ

Leslie W. Kindred et al. (1976 : 137) กล่าวว่ากิจกรรมนักเรียนคือ กิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนได้ การสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกัน การปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ และการรู้จักเคารพผู้อื่น รวมไปถึงการพัฒนาความสามารถในการดำเนินชีวิตในสังคม ในวิถีทางที่นักเรียนไม่มีโอกาสจะได้รับจากในห้องเรียน ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมนักเรียนยังทำให้นักเรียนได้มีโอกาสปลดปล่อยพลังซึ่งมีอยู่มากในวัยหนุ่มสาว ออกมาในแนวสร้างสรรค์ ซึ่งหากทางโรงเรียนไม่จัดกิจกรรมให้นักเรียน นักเรียนอาจใช้พลังในด้านนี้ไปในทางที่ผิดก็ได้ นอกจากนี้กิจกรรมนักเรียนที่ดีและมีประโยชน์ จะต้องคำนึงถึงวัยและความสนใจ ตามวัยนั้นๆ และต้องเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้สัมผัสกับสิ่งที่ไม่มีส่วนในห้องเรียน

กิจกรรมนักเรียน ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ ได้รับความรับผิดชอบ และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย นักเรียนจะรู้จักทำงานอย่างมีเป้าหมาย และรู้จักขั้นตอนของการทำงานอันนำไปสู่เป้าหมายนั้นๆ

จากความหมายของกิจกรรมนักเรียนข้างต้น พอสรุปได้ว่า กิจกรรมนักเรียนคือ บรรดา กิจกรรมร่วมหรือนอกหลักสูตร ที่ครูกับนักเรียนร่วมกันจัดขึ้น ตามความสนใจและความถนัด ทั้งนี้ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง โดยได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุน อำนวยความสะดวก จากครู เพื่อให้กิจกรรมแต่ละชนิดบรรลุผล ประสบความสำเร็จที่ตั้งไว้

การบริหารกิจกรรมนักเรียน

ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ (2526 : 166) กล่าวว่า หน้าที่ทางการบริหารก็คือ การจัดการให้เข้าถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม การดำเนินงานให้เป็นไปตามแบบประชาธิปไตย จะบังเกิดผลดีที่สุด เพราะทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทำงานร่วมกัน การจัดการต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ขนาดของโรงเรียน ขอบข่ายของกิจกรรม ลักษณะธรรมชาติของเด็ก แต่อย่างไรก็ตามงานจะต้องเป็นงาน ที่ได้รับความร่วมมือ มีวิถีทำงานที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

สุธนะ ติงศภัทิย์ (2539 : 27) กล่าวว่า การบริหารกิจกรรมนักเรียนหมายถึง ภารกิจอันหนึ่งในการบริหารกิจการนักเรียน ที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น

จากความหมายของการบริหารกิจกรรมนักเรียนข้างต้น พอสรุปได้ว่า การบริหารกิจกรรมนักเรียน คือ การดำเนินงานด้านกิจกรรมนักเรียน ของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือเป็นกลุ่มบุคคล ร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม ด้วยการนำทรัพยากร ระบบระเบียบ กฎเกณฑ์ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

เหตุผลและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535 : 2 - 4) กล่าวว่าความจำเป็นในการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น มีดังนี้

1. ความต้องการทางด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวกับเด็ก จะเห็นได้ว่าเด็กต้องการการยอมรับเพื่อนร่วมรุ่น ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการปลดปล่อยความเหงาและเดียวดาย ต้องการเพื่อนที่มีจุดสนใจอันเดียวกัน ต้องการให้ตนเองเกิดความสำคัญในหมู่เพื่อน ต้องการทดแทนในสิ่งที่ตนขาด เช่น บางครั้งเรียนเก่งไม่ได้ ก็หันมาเอาทางกีฬา ต้องการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อฝึกความเป็นประชาธิปไตยและสร้างความร่วมมือร่วมใจ ต้องการความรัก โดยเฉพาะเด็กที่พ่อแม่ ไม่มีเวลาที่จะให้ความสนใจและความรัก ต้องการความสนใจและความรัก ต้องการความสำเร็จซึ่งอาจเกิดขึ้นในบางประเภทของกิจกรรม ต้องการการยกย่องชมเชย ต้องการความปลอดภัย ต้องการฝึกทางทักษะ และได้รับความรู้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและกันเอง การช่วยเหลือกันทางวิชาการ บรรยากาศไม่เหมือนการสอบหรือรับคำดูว่าในห้อง ความคิดจะออกมาอย่างอิสระ ความต้องการเหล่านี้จะสมปรารถนาได้มากเมื่อเด็กได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม

2. ดึงเอาความสนใจความกระตือรือร้นของเด็กให้ปรากฏออกมา กิจกรรมของนักเรียนถ้าหากวางแผนและดำเนินการให้ดีแล้ว จะนำนักเรียนไปสู่เป้าหมายหลายอย่าง ถึงแม้บางอย่างจะเห็นผลสำเร็จง่ายหรือบางอย่างจะเห็นผลได้ช้า แต่จะต้องมีเป้าหมายที่แท้จริง เด็กสามารถจะบรรลุได้ เช่น การมีสภาพนักเรียน จะทำให้เด็กเขียนธรรมนูญปกครองกันเอง มีการหาเสียงเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในสำนักงาน และการเข้าพบกับผู้บริหาร เพื่อปรึกษาอภิปรายปัญหาของโรงเรียน

ตัวอย่างอีกประการหนึ่งที่พอจะมองเห็นได้ เด็กคนหนึ่งรู้สึกตัวว่าเรียนไม่เก่ง จึงคิดอยากจะออกจากโรงเรียน แต่เมื่อได้รับเลือกให้เป็นนักกีฬาและวิ่งเร็ว เด็กคนนี้ไม่ทราบมาก่อนว่าตนเองมีความสามารถที่จะเป็นแชมป์ในการวิ่งแข่ง แต่รู้เองว่าตนสามารถวิ่งได้เร็ว เมื่อประสบความสำเร็จในการแข่งขัน และเป็นวีรบุรุษสำหรับเพื่อนๆ จึงทำให้ไม่ลาออกและเป็นที

น่าสังเกตว่า เมื่อตนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ก็ปรับปรุงตัวทางด้านการเรียนดีขึ้น ขวัญดีขึ้น และไม่ลาออก

เด็กบางคนถูกเพื่อนชวนไปสนุกสนานทางอื่น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ แต่เมื่อรู้สึกว่าจะต้องไปร่วมกิจกรรมทางชุมนุมที่ตนรับผิดชอบ จึงปฏิเสธเพื่อนเพราะเห็นความสำคัญของชุมนุมมากกว่า เป็นต้น ผู้เขียนท่านหนึ่งพบว่า เด็กโดยทั่วไปที่เป็นสมาชิกของชุมนุมกีฬาในวันที่มีการแข่งขัน เด็กมักจะมาโรงเรียนโดยไม่ขาดเลย

กิจกรรมนักเรียนหลายประเภทที่จะดึงเอาความสนใจ ความสามารถพิเศษและความกระตือรือร้นออกมาให้เห็นชัด เช่น กิจกรรมทางหนังสือพิมพ์ วารสาร จัดนิทรรศการ ศิลป วาดเขียน กิจกรรมที่มีการประกวดแข่งขันต่างๆ ถึงแม้บางครั้งความเจ็บแสบจะไม่ปรากฏออกมามาก แต่ความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะกระทำงานปรากฏออกมาให้เห็นชัด

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมพิเศษต่างๆ จะมีคุณสมบัติพอที่จะทำให้เด็กแสดงความกระตือรือร้นออกมาให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อ

1. ต้องให้มีอิสระในการเลือกทำ ไม่ควรมีการบังคับให้ทำเพราะกิจกรรมเหล่านี้ ไม่ใช่การศึกษาในชั้นเรียน เด็กจะทำโดยความสมัครใจ เด็กที่ขี้ขลาด ใจ และมีความรู้สึกทางอารมณ์สูง ควรได้รับการสนับสนุนให้ร่วม แล้วอาจจะทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ออกมาให้เราแปลกใจ

2. ในการทำกิจกรรม เด็กที่รู้สึกว่าจะไม่รับผิดชอบควรได้รับความช่วยเหลือให้ตระหนักว่า สิ่งนั้นเป็นของๆ เด็ก และเด็กดำเนินการเอง เด็กจะได้รับประโยชน์เอง สนุกสนานกันเอง เช่น แผนกอิสระสื่อสารมวลชนให้นิสิตดำเนินการและรับผิดชอบ เรื่องการจัดโรงอาหารของนิสิตเอง เป็นต้น

3. ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ กิจกรรมของนักเรียนจะทำให้เด็กรู้ถึงการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ดังจะเห็นจากเป้าหมายที่เกิดขึ้นคือ

1. ไม่ต้องตนเป็นผู้ต่อต้านสังคมหรือประพฤติผิดต่อสังคม เมื่อเด็กมีกิจกรรมที่ตนสนใจร่วมกับผู้ปฏิบัติและมีผู้แนะนำอย่างดี เด็กจะหันมาทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ เช่น เด็กที่สนใจในด้านแกะสลัก ก็มักจะทำและหันมาคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับงานของตน (ข้อนี้ต้องพึงระวังเกี่ยวกับค่านิยมของเรบบางประการ เพราะการต่อต้านสังคมบางอย่างก็ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมาก เช่น เติบขบวนต่อต้านการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การเดินขบวนเพื่อปราบคอรัปชั่น)

2. ได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือนๆ กัน และจากเพื่อนช่วยปลุกให้เกิดความสนใจใหม่ ๆ ขึ้น เด็กจะคุยกันและสร้างสัมพันธ์ภาพแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดจุดสนใจต่างๆ ขึ้นมาก เช่น เด็กวัยรุ่นที่สนใจในเรื่องการเจริญเติบโตของร่างกาย ก็คิดถึงกายบริหาร ก็จะทำให้

รวมกลุ่มกันหันมาศึกษาแบบทางกายบริหาร หรือการเพาะกาย ให้มีร่างกายสมบูรณ์ โดยการศึกษจากตำราและผู้รู้

3. กิจกรรมนักเรียนบางประเภทอาจทำให้เด็กได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายหลัง เช่น ความรักในดนตรี ทำให้เล่นดนตรีเป็น การสะสมแสตมป์ เหรียญสมัยต่างๆ การทำสวนครัว เลี้ยงกล้วยไม้ เหล่านี้จะประกอบให้ชีวิตในภายหลังสมบูรณ์ หรืออาจดำเนินอาชีพตามที่ตนสนใจ ปฏิบัติเมื่อตอนเป็นเด็ก

4. สร้างมิตรภาพระหว่างเด็กด้วยกันและระหว่างเด็กกับครูให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เด็กที่สนใจในสิ่งเดียวกันมักจะหาเวลาคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งเริ่มต้นของการพัฒนา มิตรภาพ การที่เด็กได้ร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือในกิจกรรมที่ทำด้วยกัน จะทำให้เด็กรักกันมากขึ้น ถึงแม้จะออกจากโรงเรียนไปแล้วก็ตาม กับครูก็เช่นเดียวกัน ความสัมพันธ์ในห้องเรียนจะเกิดขึ้น ยาก เพราะมีความเครียดและเป็นทางการ แต่ถ้าครูเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างกับเด็ก ทำให้เด็กมี โอกาสคุยสังสรรค์กันแบบไม่เป็นทางการ จะช่วยให้เกิดมิตรภาพและความเข้าใจซึ่งกันและกันดี ขึ้น ทั้งนี้ต้องพึงระวังบางประการที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณ และวัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เป็น อุปสรรคอยู่บ้าง

5. เพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ กิจกรรมของนักเรียนซึ่งอยู่นอกหลักสูตรจะช่วยพัฒนา ความเป็นผู้นำของนักเรียนได้ดีกว่าในชั้นเรียน ข้อพึงระวังมีอยู่ว่า อาจารย์หรือครูที่ปรึกษาทุกคน จะต้องระลึกว่าขณะที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ตนเองไม่ได้ทำหน้าที่สอน ต้องให้โอกาสเด็ก แสดง ไม่ใช่ครูแสดงเองเสียหมด เด็กต้องได้มีโอกาสนำกันเอง เด็กมีโอกาสเลือกและประกอบกิจกรรมเพื่อฝึกฝนตนเอง (ข้อนี้ส่วนมากครูซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์สูงกว่ามักจะไม่ค่อยปล่อยให้เด็ก ทำเอง เพราะความกลัวผิดพลาด ซึ่งไม่ถูกต้องนัก) ถ้าครูเข้าไปเกี่ยวข้องมากเกินไป สภาพของ กิจกรรมก็คงไม่แตกต่างจากการเรียนในชั้น ถ้าเด็กได้ทำกันเองเด็กจะรู้สึกว่าได้ทำงานให้กับ เพื่อนมากกว่าการทำให้กับครู ซึ่งตัวครูที่ปรึกษาเองไม่จำเป็นต้องพัฒนาอีกแล้วในด้านนี้ นอกจากเด็กต้องการความช่วยเหลือบางประการ ซึ่งครูก็ควรให้ แต่ระวังอย่าให้กระทบกระเทือนถึง ความเป็นผู้นำของเด็ก

Allen A. Glathorn and Norman K. Spencer (อ้างถึงใน กาญจนา ศรีภาพสินธุ์, 2538 : 458) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนจะต้อง ตระหนักที่จะจัดการสนองความจำเป็นของนักเรียนในหลายเรื่องด้วยกัน ได้แก่

1. ความจำเป็นที่จะพัฒนาภาวะผู้นำและความสามารถในการตัดสินใจให้แก่เด็ก

เรียน ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่สามารถหามาได้มากนักจากกิจกรรมการเรียนวิชาที่ว่าด้วยการอ่าน การฟัง การพูดโต้ตอบภายในชั้นเรียนตามปกติ แต่จะได้มาด้วยการได้เผชิญกับปัญหาจริงภายใต้การแนะแนวทางของผู้ใหญ่ในโรงเรียน ในระหว่างกิจกรรมนักเรียนนั่นเอง

2. ความจำเป็นที่จะพัฒนาความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์อย่างอบอุ่นกับเพื่อนสมาชิก ที่เป็นเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ นักเรียนทั้งชายและหญิงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้แนวทางใหม่ๆ ที่จะเข้าสังคมกันได้อย่างดีในงานที่จะต้องช่วยดูแลกันเองอย่างไม่เป็นทางการ เหมือนกับการถูกควบคุมอยู่ในชั้นเรียน กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นจะช่วยให้โอกาสนักเรียนทั้ง 2 เพศ มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นธรรมชาติ

3. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสติปัญญา ความสามารถหลายๆ อย่างให้แก่นักเรียน ความสามารถของคนเรามีหลายชนิด แต่งานสอนด้านวิชาการในชั้นเรียนนั้นส่วนใหญ่จะพัฒนานักเรียนได้เพียง 2 อย่าง คือ ด้านการใช้ภาษา และการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยที่จริงแล้วเด็กๆ นักเรียนย่อมต้องการที่จะพัฒนากิจกรรมที่ทำท่าย ที่จะช่วยพวกเขาได้พัฒนาทักษะหลายๆ อย่าง ต่างๆ กัน และขณะเดียวกันเขาก็ต้องการโอกาสที่จะได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม ในการใช้ทักษะต่างๆ ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์

4. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะในการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ ในขณะที่นักเรียนต่อสู้ที่จะเข้าใจตนเอง และสามารถที่จะควบคุมสติสัมปชัญญะของตนเองได้อย่างมั่นคงนั้น เขาก็ต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาสามารถเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นๆ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ แต่ในชั้นเรียนธรรมดา นั้น เขาจะจำเจอยู่แต่กับบทบาทการเป็นนักเรียนเท่านั้น ส่วนใหญ่เขาจะได้พูดต่อเมื่อครูเรียกให้ตอบคำถาม และจะได้พูดกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันบ้างก็เฉพาะในเวลาที่ครูหยุดพูด ในเวลาที่เป็นการทำงานที่ครูกำลังสอนให้เข้าใจวิชาการต่างๆ นั้น เป็นช่วงที่ไม่ได้ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่นได้เลย เช่น ทักษะในการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย ทักษะในการรับรู้และแบ่งปันความรู้สึกระหว่างกัน ตลอดจนทักษะการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันสู่กันฟัง ทักษะเหล่านี้จะสามารถพัฒนาขึ้นได้ภายใต้บรรยากาศสบายๆ (ไม่เป็นการเป็นงานมากนัก) โดยการจัดกิจกรรมนักเรียนนั่นเอง

5. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ ในวงกว้างขวางยิ่งขึ้น นักเรียนในหลายๆ โรงเรียนจะรู้จักคุ้นเคยกันก็เฉพาะเพื่อนภายในชั้น หรือเฉพาะในกลุ่มเล็กๆ ของตนเท่านั้น ภายในชั้นเรียนก็เป็นกลุ่มเพื่อนในทางวิชาการ ซึ่งมักจะมีการแบ่งพวกกันตามความสามารถในการเรียน เด็กๆ จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนๆ ในกลุ่มที่มีความสามารถเท่าๆ กัน ดังนั้นจึงเกิดกลุ่มเล็กๆ ขึ้นหลายกลุ่มภายในชั้นเรียน ซึ่งปกติก็จะแบ่งกันตามลักษณะของเผ่าพันธุ์ วงตระกูล หรือตามฐานะทางสังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ดีจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้เป็นอย่างดี อันจะช่วยให้เกิดมิตรภาพแบบใหม่ ที่ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ

ได้อย่างดี เช่น จะเห็นได้ว่าในกลุ่มนักเรียนที่ร่วมเล่นวงดนตรีหรือเล่นกีฬาด้วยกันนั้น จะไม่ปรากฏการแบ่งชั้นวรรณะกันเลย ทุกคนจะอยู่กันอย่างผสมกลมกลืนกันไปหมด

6. ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสนใจใหม่ๆ ให้เกิดกับนักเรียน นักเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับโอกาสที่จะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ ผู้ซึ่งสามารถจะกระตุ้นให้เกิดการสนใจในสิ่งใหม่ๆ และได้ทำงานอดิเรกใหม่ๆ ที่น่าตื่นเต้น ช่วงชีวิตวัยเยาว์ของเด็กเป็นวัยที่ต้องการสำรวจและทดลองสิ่งใหม่ๆ ซึ่งเรื่องนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในชั้นเรียนปกติ

7. ความจำเป็นที่จะต้องช่วยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอัตราความกระตือรือร้นของนักเรียนให้สูงขึ้น นักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนควรมีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงว่องไวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และขณะเดียวกันเขาก็ต้องการเวลาพักผ่อน การเรียนในชั้นเรียนมักจะวางบทบาทให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับโดยคุณครูเสียเป็นส่วนมาก นักเรียนจะต้องตั้งใจเรียน ห้ามคิดห้ามฝัน แต่ในการร่วมงานกิจกรรมนักเรียน จะช่วยเพิ่มอัตราความกระฉับกระเฉงในเรื่องเหล่านี้ได้มาก เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้รอบทิศ ได้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ได้ใช้พลังงานโดยไม่ต้องกังวลที่จะต้องคอยตอบคำถามและนั่งเฉยๆ เพื่อแสดงความตั้งใจเรียนเท่านั้น

8. ความจำเป็นที่จะต้องจัดงานเฉลิมฉลอง และจัดการแสดงต่างๆ ให้แก่นักเรียน ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เราในเรื่องการจัดให้มีพิธีการต่างๆ การเฉลิมฉลองต่างๆ นั้นยังเป็นเรื่องที่จำเป็นอยู่มาก และกิจกรรมที่จะสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ก็ได้แก่การประชุม การรื่นเริง การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ การแสดงดนตรี และการละคร เป็นต้น

9. ความจำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการให้บริการแก่คนอื่น ๆ ความสำคัญของการเจริญเติบโตของเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้นไปนั้น จำเป็นที่เราจะต้องมีโอกาสที่จะฝึกการให้บริการหรือให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ ด้วยความพยายามของเขาเอง ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงการให้แต่สิ่งของเท่านั้น ผู้ใหญ่หลายๆ คนที่ชอบบ่นว่าเด็กใจแคบนั้น มักจะลืมไปว่าตนได้ให้โอกาสเด็ก ๆ ได้ฝึกในเรื่องนี้มาก - น้อยเพียงใด การเรียนในชั้นเรียนก็เช่นเดียวกันที่มักจะไม่ใคร่ส่งเสริมเด็กในเรื่องการให้บริการ และการให้ความร่วมมือกับสังคมมากนัก การจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างจริงจังจะสามารถสนองความจำเป็นในเรื่องเหล่านี้ได้มาก

ชัชชาภรณ์ เสนาลักษณ์ (อ้างถึงใน เสริมวิทย์ คุภเมธี, 2531 : 20) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุผลการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อสนองความต้องการทางด้านจิตวิทยา ของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งต้องการความยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน การยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม ต้องการความสำเร็จ การได้รับคำยกย่องชมเชย ดังนั้น การฝึกทักษะการทำกิจกรรม ตลอดจนความช่วยเหลือทางด้านวิชา

การ ควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความอบอุ่น ความเป็นมิตร และความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการชดเชยสิ่งที่ตนเองขาดหรือบกพร่องอยู่

2. การจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ควรจะพยายามดึงเอาความสามารถ ความถนัด ความสนใจเป็นพิเศษ และพยายามให้เขาเหล่านั้นได้แสดงออกด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความเต็มอกเต็มใจ

3. การจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ควรเป็นการช่วยให้นักเรียนนักศึกษา รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และต่อตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เขาไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคม และกิจกรรมบางประเภท อาจช่วยให้นักเรียนนักศึกษา รู้ถึงสิ่งที่มีคุณค่าต่อชีวิต ในอนาคตได้อีกด้วย

4. การจัดกิจกรรม ควรเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษา ทำให้ได้มีโอกาสรู้จักกัน เมื่อทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการลดช่องว่างระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียนนักศึกษา ได้เป็นอย่างดี

5. การจัดกิจกรรมเป็นการช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำ และการเป็นผู้ตามที่ดีให้แก่นักเรียนนักศึกษา ได้ดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน

ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2533 : 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนแก่ผู้เรียน ดังนี้

1. ได้ค้นพบความสนใจและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง

2. ได้ค้นพบว่าตนเหมาะสมกับบทบาทใดในกลุ่ม และยอมรับในบทบาทนั้น

3. ทำให้รักและผูกพันกับโรงเรียน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

4. ฝึกนิสัยที่ดีของการอยู่ในสังคม เช่นการยอมรับผู้อื่น ความอดทน การถนอมน้ำใจ

เป็นต้น

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2533 : 463) กล่าวถึงประโยชน์หรือคุณค่าของกิจกรรมนักเรียน ได้ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง ได้แก่

1.1 ทำให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการและสนใจ

1.2 ส่งเสริมบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

1.3 ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทางใจ นักเรียนรู้จักใช้เวลาในการพักผ่อน หย่อนใจได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์

1.4 ส่งเสริมความสามัคคีมีน้ำใจ รักพวกพ้อง และรักโรงเรียน

1.5 ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง นับถือตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง และรู้จักปกครองตนเองได้ มากยิ่งขึ้น

1.6 ช่วยเพิ่มพูนความสามารถทางด้านสังคม รู้จักติดต่อสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น รู้จักวางตน รู้จักพูด - คิด - ฟัง รู้จักอดทนและรู้จักการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

1.7 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพราะนักเรียนมีโอกาสแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่

1.8 ทำให้นักเรียนสนใจในโรงเรียน และบทเรียนมากขึ้น

1.9 ช่วยให้นักเรียนพบเพื่อนใหม่ ทำให้สังคมของนักเรียนกว้างขึ้น

1.10 ทำให้สัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารและครูกับนักเรียนดีขึ้น ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในตัวนักเรียนแต่ละคนได้มากขึ้น

1.11 ในอนาคตกิจกรรมนักเรียนอาจกลายเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรองของนักเรียนได้

1.12 ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองหรือสำรวจความสามารถ หรือความสนใจของตนเอง

1.13 เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนวิชาต่างๆ แก่นักเรียนให้สมบูรณ์ขึ้น เนื่องจากกิจกรรมนักเรียนทำให้การเรียนบทเรียนของนักเรียนมีความหมายมากขึ้น โดยนักเรียนมีโอกาสได้ทดลองปฏิบัติ ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมในสถานที่ตนยังขาดอยู่ หรือที่ตนสนใจเป็นพิเศษ ส่วนครูก็มีโอกาสรู้ถึงความสนใจ ความสามารถ ข้อบกพร่องของนักเรียนจากการที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้สามารถแนะแนวทางเพื่อสร้างเสริมความรู้ให้แก่นักเรียนได้มากขึ้น

2. เป็นประโยชน์ในการบริหารงานของโรงเรียน

2.1 ทำให้เกิดความร่วมมือในงานต่างๆ ของโรงเรียนดีขึ้น ทั้งทางฝ่ายบริหาร ครู และนักเรียน

2.2 นักเรียนที่ร่วมทำงานด้านสถานักเรียน หัวหน้าชมรม หรือหัวหน้ากิจกรรมชนิดต่างๆ มีส่วนช่วยในการควบคุมดูแลการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนด้วยกัน ซึ่งถ้ามีการวางแผนประสานงานและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันได้ ระหว่างผู้บริหาร - ครู - นักเรียน จะช่วยลดภาระของทางโรงเรียนไปได้เป็นอันมากซึ่งขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนอย่างยิ่งอีกด้วย

2.3 ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์ ซึ่งเป็นการลดปัญหาความ

ประพุดิของนักเรียนไปพร้อมๆ กันด้วย

3. กิจกรรมนักเรียนมีส่วนส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอันเป็นความมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาแบบปัจจุบันได้อย่างมาก

3.1 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง นำตนเอง มีวินัยในตนเอง

3.2 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน

3.3 ส่งเสริมความสามารถในการพูดเป็น ฟังเป็น คิดเป็น ทำเป็น

4. กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์ต่อสังคม

4.1 ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.2 กิจกรรมบางอย่างเป็นประโยชน์แก่ชุมชนโดยตรง เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมอนุภาค เป็นต้น

กฤษณ์ ศิริพงษ์ (2530 : 87 - 88) ได้กล่าวถึงกิจกรรมนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน และโรงเรียนหลายประการดังนี้

1. ช่วยเสริมความรู้ทางด้านวิชาการในห้องเรียน และความรู้ใหม่ที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน

2. ช่วยแก้ปัญหาทางการปกครอง นักเรียนกำลังอยู่ในวัยที่มีพลังมาก ถ้าไม่นำมาใช้ หรือใช้ไม่ถูกทางย่อมสร้างปัญหาขึ้นได้ การให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมภายใต้การดูแลของครู ก็จะเป็นการใช้พลังที่ถูกทาง ปกครองง่าย นอกจากนี้กิจกรรมยังช่วยเสริมนิสัยที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน การกระทำผิดวินัยก็จะลดลง

3. นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง จะได้พัฒนาความสามารถให้ถึงขีดสูงสุดต่อไป

5. สร้างความเป็นผู้นำและผู้ตามของกลุ่มตามระบอบประชาธิปไตย สามารถประกอบกรในเรื่องต่างๆ ด้วยความเชื่อมั่นตนเอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและหมู่คณะ อย่างเหมาะสม รวดเร็ว

6. กิจกรรมนักเรียนบางประเภทเป็นการช่วยเหลือสังคม ทำประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นการปลูกฝังให้เป็นคนรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม เช่น งานอาสาพัฒนา การช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน เป็นต้น

7. เป็นการเตรียมตัวนักเรียนไปเป็นพลเมืองของชาติ เนื่องจากกิจกรรมได้บูรณาการ

เนื้อหาหลายวิชา และวิธีการปฏิบัติเข้าด้วยกันอย่างมีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม
นอกโรงเรียน

8. เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนด้วยกันเอง

9. ทำให้นักเรียนมีความรัก และผูกพันกับโรงเรียน การกระทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความรู้สึก สนุก เพลิดเพลิน ทุกข์ ลำบาก ตีใจ เสียใจ ภาคภูมิใจ และความรักใคร่กลมเกลียว ความรู้สึกเหล่านี้จะเป็นความประทับใจ ทำให้เกิดความรักในสถาบัน ผูกพันกับผู้ที่อยู่ในสถาบันเดียวกันอย่างพี่ - น้อง เกิดความสามัคคีอย่างแนบแน่น

10. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน

เอกชัย กีรุตพันธ์ (2525 : 119) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน มีดังนี้

1. เป็นการเตรียมนักเรียนให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตย
2. ส่งเสริมให้ความสนใจของนักเรียนได้รับการตอบสนอง
3. ช่วยให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง
5. ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการทำงานเป็นหมู่

คณะ

6. ช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะมีโอกาสทำกิจกรรมด้วยตนเอง และ
ได้แสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับในการจัดกิจกรรมนักเรียน

7. ช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัยให้กับนักเรียน

8. ช่วยให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ช่วยให้นักเรียนมีความรักในสถาบันและภูมิใจ

ในสถาบัน

9. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี

10. ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น

ชนิดที่ขึ้น

11. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ปิญญู สาร (2523 : 411) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน ที่สำคัญ

คือ

1. ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน
2. สนับสนุนการศึกษาที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. ช่วยให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย เพราะนักเรียน

มีโอกาสปกครองกันเอง และมีหนทางระบายความคิดเห็นโดยผ่านกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียน

4. ช่วยเหลือชุมชนให้มีโอกาสได้รับความรู้ และความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมบางอย่างของนักเรียนไปด้วย เพราะนักเรียนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมาชมกิจกรรมของตนเสมอ

5. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing)

6. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกมั่นคงในทางใจ (security) เพราะมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เกิดความสามัคคีกลมเกลียว และมีโอกาสแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม โดยการร่วมมือจัดกิจกรรม

7. ส่งเสริมค่านิยมทางสังคม (social value) โดยอาศัยกิจกรรมบางอย่าง ฝึกจรรยา มารยาทและการวางตนในสังคม เช่นการจัดงานเลี้ยงอาหารและการจัดงานร่ำวง หรืองานทางวัฒนธรรม และชนบประเพณีอย่างอื่นตามวาระอันควร

8. ช่วยสร้างบุคลิกภาพนักเรียนให้มีลักษณะความเป็นผู้นำ (leadership) เพราะมีโอกาสฝึกฝนการบริหารงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน

9. ช่วยฝึกความเป็นพลเมืองดี รู้จักรับผิดชอบ รู้แพ้รู้ชนะ โดยการแข่งขันและเชียร์กีฬาที่ถูกทำนองคลองธรรม และมีจรรยา มารยาทที่ดี

10. เพิ่มเติมความรู้สาขาวิชาต่างๆ โดยอาศัยชุมนุม หรือชมรมต่างๆ เช่น ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมวิทยาศาสตร์ และชุมนุมภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ความหมายการจัดการ

ลูรีย์ สุมธินฤมิตร (2538 : 190) ได้กล่าวว่า การจัดการเป็นความพยายามที่จะใช้พลังร่วมกัน (group effort) ของกลุ่มบุคคลในองค์การ โดยรวมทรัพยากรการบริหารมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พยอม วงศ์สารศรี (2534 : 30) ได้ให้ความหมายของการจัดการในลักษณะต่างๆ ไว้ 3 ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง การจัดการเป็นศิลปะของการใช้บุคคลอื่นทำงานให้แก่องค์การ โดยการสนองตอบความต้องการ ความคาดหวัง และจัดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน

ประเด็นที่สอง การจัดการเป็นกระบวนการ (management as a process) ที่กล่าวว่า การจัดการเป็นกระบวนการนี้ มีความสัมพันธ์กับการกำหนดจุดมุ่งหมายขององค์การ และแปร

R. Wayne Mondy , Arthur Sharpin , Robert E. Holmes , Edwin B. Flipppo. (1986 : 6) ได้กล่าวว่าการจัดการจัดไว้ว่าเป็นกระบวนการของการบรรลุผล โดยอาศัยความพยายามของกลุ่มคนซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับการจัดสรร และการควบคุมด้านการเงิน และด้านบุคคลากร

Michael H. Mescon , Michael Albert , Franklin Khedouri . (1985 : XXI) ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือ การทำความเข้าใจต่อเป้าหมายน้อยใหญ่ต่างๆ ขององค์กรนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็เป้าหมายที่นำมาซึ่งผลกำไรหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้รวมไปถึงการเข้าใจการจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กรนั้นๆ ด้วย สำหรับการจัดการที่มีประสิทธิภาพนั้น หมายถึง การจัดการโดยวิถีทางที่ทำให้องค์กรพัฒนาและบรรลุถึงเป้าหมายต่างๆ ที่ได้ตั้งไว้

ความเป็นมาของวงโยธวาทิต

สวัสดี เงินแย้ม (2542 : 12) ในสหรัฐอเมริกาเริ่มมีวงโยธวาทิตราวปี ค.ศ. 1775 ที่เมืองฟอร์ท ทิคอนเดโรกา (Fort Ticonderoga) โดยใช้กลองและหลิว (Fife) บรรเลงเป็นสัญญาณเรียกแถว การพัฒนางวงโยธวาทิตเจริญสูงสุดในสมัยของแพททริก ชาร์สฟิลด์ กิลโมร์ ผู้บังคับการวงโยธวาทิตทหารอเมริกันในปี ค.ศ. 1829 - 1892 ได้นำวงโยธวาทิตไปแสดงในยุโรป ซึ่งมีสมาชิกผู้บรรเลงในวงถึง 66 คน และที่สำคัญอีกท่านคือ จอห์น ฟิลลิป ซูซา (John Philip Sousa ค.ศ. 1854 - 1932) นายวงโยธวาทิตของนาวิกโยธินอเมริกัน ได้เริ่มจัดวงในรูปแบบใหม่ และได้ออกแบบแตรซึ่งให้เสียงเบสที่ต่ำมาก เรียกว่า ซูซาโฟน (Sousaphone) และได้ประพันธ์เพลงมาร์ชสำหรับวงโยธวาทิตอย่างมากมาย จนได้รับการสดุดีว่าเป็นราชาเพลงมาร์ช

วงโยธวาทิตได้แตกสาขาออกไปเพื่อให้เหมาะกับความต้องการของการใช้งาน เฟร็ด เดอริค เฟนเนลล์ ผู้อำนวยการวงดนตรีได้ดัดแปลงรูปแบบการจัดวงและการบรรเลงวงโยธวาทิตโดยนั่งบรรเลง เน้นความงาม ความไพเราะของเสียงเรียกชื่อใหม่ว่า วงคอนเสิร์ต (Concert Band)

วิวัฒนาการจากวงโยธวาทิตสู่การนั่งบรรเลง โดยมีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้เป็นหลัก (wind ensemble) วงดนตรีดังกล่าวประกอบด้วย เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ หรือเป็นวงดนตรีประกอบด้วยกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง หรือเครื่องลมไม้เพียงอย่างเดียว และมีชื่อเรียกอีกหลายอย่างขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของวง และประเภทของการใช้งาน เป็นต้น ถ้าเป็นวงขนาดใหญ่อาจมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า " wind orchestra " ก็ได้ สำหรับในประเทศอเมริกานั้นเรียกว่า " concert band " หรือ " symphonic band " ด้วย ซึ่งแยก

ตามลักษณะของเพลงที่บรรเลง แต่โดยทั่วไปแล้ว " wind ensemble " หมายถึง วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องลมเป็นหลักในการบรรเลง

กล่าวได้ว่าความเป็นมาของวงโยธวาทิตนั้นมีการพัฒนาการมาเป็นลำดับ ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 11 ได้มีการผสมเครื่องดนตรีและมีการจัดรูปแบบวงขึ้นมา หลังจากสมัยโรมันและสงครามครูเสดแล้ว วงดนตรีประเภทนี้ได้ขบเซาะลงไป มาเริ่มกระตือรือร้นราวปลายศตวรรษที่ 17 ในสมัยของพระเจ้าเฟรดเดอริกที่ 2 โดยได้พัฒนารูปแบบของวงดนตรีนี้อย่างมาก จนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 นักดนตรียุโรป ได้มีโอกาสเรียนรู้ดนตรีของชาวตุรกี ซึ่งมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะเป็นหลัก หลังจากนั้นเครื่องดนตรีประเภทนี้จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในวงโยธวาทิต และได้พัฒนาเพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1838 ได้มีการรวมตัวของวงดนตรีประเภทนี้ในปรัสเซีย (Prussian) บรรเลงต้อนรับจักรพรรดิของรัสเซียที่กรุงเบอร์ลิน โดยมีวงดนตรีที่ผสมเครื่องเป่าประเภทต่างๆ 1,000 คน รวมกับกลุ่มกลองอีก 200 คน

ในปี ค.ศ. 1918 ได้จัดตั้งสถาบันดนตรีขึ้น คือ " Eastman School of Music " สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย " Rochester " และได้เป็นต้นกำเนิดของวง " Wind Ensemble " ในปัจจุบัน " Eastman School of Music " เป็นสถาบันดนตรีด้านต่างๆ เช่น การประพันธ์เพลง การศึกษาดนตรี และการแสดงดนตรี จนกระทั่งเดือนกันยายน ค.ศ. 1952 เฟรดเดอริก เฟินเนล (Frederick Fennel) ซึ่งเป็นศิษย์เก่าและอาจารย์ผู้สอนได้ก่อตั้งวงดนตรีประเภทใหม่ขึ้น เพื่อพัฒนาส่งเสริมดนตรีสำหรับเครื่องเป่าโดยเฉพาะ คือ " Eastman Wind Ensemble " ประกอบด้วยสมาชิก 45 คน

ประวัติวงโยธวาทิตในประเทศไทย

สังคมดนตรีในประเทศไทยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เมื่ออิทธิพลดนตรีตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ได้กระทบกระเทือนสภาพขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทย ดนตรีตะวันตกแทรกเข้ามาในรูปลักษณะต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้รับมาโดยตรง แต่แฝงเข้ามาในรูปของพิธีกรรมต่างๆ และปะปนมากับศิลปะการแสดง

สุกรี เจริญสุข (อ้างถึงใน สวัสดิ์ เงินแย้ม . 2542 : 14) ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991 - 2031) จากหลักฐานที่พบในกฎมณเฑียรบาล ได้นำเอาเสภาดนตรีเข้ามาในพระราชจริยวัตรประจำวงของพระองค์ ความว่า " หกทุ่มเบิกเสภาดนตรี เจ็ดทุ่มเบิกมิวายแปดทุ่มเข้าพระบรรทม " ซึ่งเห็นได้ว่าจะปรากฏคำว่า " ดนตรี " แต่ไม่ได้ระบุว่าเป็นดนตรีของชาติใดมาเด่นชัด เมื่อแต่แรกเป็นสัญลักษณ์แรกที่พบในความเป็นตะวันตกของดนตรีในสยาม ทั้งจิตรกรรมบนฝาผนังและที่กล่าวไว้ในวรรณคดี ซึ่งแต่แรกจะเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีและยังใช้มาจน

ถึงปัจจุบัน แต่ที่สำคัญคือ แตรฝรั่งเข้ามาในเมืองสยามสมัยใดยังไม่มีข้อยุติ แต่ก็ตั้งข้อสังเกตว่า น่าจะเข้ามาในสมัยพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2173 - 2198)

ความเป็นมาของวงโยธวาทิตในประเทศไทยนั้น สันนิษฐานว่าเริ่มเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 4 ในราวปี พ.ศ. 2395 แต่ลักษณะของวงไม่เหมือนกับในปัจจุบัน วงโยธวาทิตยุคแรกมีลักษณะเป็นแตรวงหรือแตรวง (Brass Band) ความหมายตามข้อสันนิษฐานว่า จะเรียกชื่อตามเสียงที่ได้ยินเหมือนกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ที่คนไทยนิยมเรียกกัน เช่น ได้ยินเสียงว่า " ฉิ่ง " ก็เรียกชื่อว่า " ฉิ่ง " ได้ยินว่า " กรับ " ก็เรียกว่า " กรับ " เป็นต้น ส่วนแตรนั้นบางทีก็เรียกว่า " แกร " บางทีก็เรียกว่า " แตร " น่าจะได้ยินเสียงเป่ากำพวดตั้ง " แพร แพร " ก่อน เพราะอาการที่ลิ้นสะบัดระรัวเสียงออกมาดัง " แพร แพร " แล้วกลายมาเป็น " แกร " หรือ " แตร " ในภายหลัง

ในสมัยรัชกาลที่ 4 การทหารของไทยได้รับการฝึกอย่างต่างชาติ และได้ให้จัดตั้งกองทหารเกณฑ์หัตถ์อย่างฝรั่ง ผู้ที่ได้รับการฝึกส่วนมากเป็นชายฉกรรจ์ที่มีเชื้อสายของชาติเพื่อนบ้าน จากจุดนี้เองทำให้เกิดแตรวงสมัยแรกๆ ขึ้นในเมืองไทย เป็นดนตรีสำหรับบรรเลงประกอบกิจกรรมของทหาร ครูฝึกทหารที่เข้ามาช่วยฝึกให้นั้นเป็นนักเป่าแตรที่เคยประจำอยู่ในกองทัพอังกฤษ ณ ประเทศอินเดีย (เป็นรัชสมัยของสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรีย พระบรมราชินีนาถแห่งอังกฤษ) คือ ร้อยเอกอิมแปย์ (Impay) และร้อยเอกน็อกซ์ (Thomas G. Knox) ได้นำแตรเดี่ยวเข้ามาและสอนให้กับทหารไทย

ยุคแรกคนไทยไม่ได้อยู่ในกลุ่มทหารเกณฑ์หัตถ์อย่างฝรั่ง เพราะผู้ที่เข้ามาฝึกมักนับถือคริสต์ศาสนา สามารถพูดภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศสได้ เพราะมีความใกล้ชิดกับฝรั่งเศสมาก่อน ทหารเกณฑ์หัตถ์อย่างฝรั่งเมื่อฝึกเดินแถวหรือเมื่อจะเคารพธง ตลอดจนแสดงความเคารพนายทหารผู้มียศสูงมักใช้แตรสัญญาณฝรั่ง ประกอบกับในสมัยรัชกาลที่ 4 มีเรือรบของต่างชาติเข้ามาเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศไทยหลายครั้ง ทุกครั้งที่เรือรบเข้ามา คนไทยก็ได้เห็นทหารเรือของชาติเหล่านั้นบรรเลงแตรวงประจำ จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ประเทศไทยมีทหารแตรนำขบวนเสด็จ คือ กรมทหารหน้าเกิดขึ้น

ทหารเรื่อนั้นมีทหารแตรประจำเรือรบมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เหมือนกัน แต่ไม่พบหลักฐานปีที่เริ่มต้น ก่อนที่จะตั้งเป็นกรมทหารเรือสมัยนั้นเรียกว่า " กรมทหารแตรมะริ่น " โดยมีร้อยเอกฟุสโก (Captain M. Fusco. Band Master Royal Siamese Navy) เป็นครูผู้บังคับบัญชากรมทหารแตรมะริ่นมีหน้าที่สำหรับบรรเลงในงานเกียรติยศ และสำหรับลงประจำเรือพระที่นั่ง เวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จประพาสทางทะเล ทั้งในอ่าวไทยและในต่างประเทศ เช่น เมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ประพาสยุโรปเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2440 ทางราชการได้จัดหน่วยดุริยางค์ภายใต้บังคับบัญชาของร้อยเอกฟุสโก ลงประจำเรือพระที่นั่งมหาจักรีเดินทางไปยุโรปด้วย

กองดุริยางค์ทหารเรือมีอัตรากำลังในกองทัพเรือเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2448 เรียกว่า กองแตร ซึ่งขึ้นกับกรมทหารเรือฝ่ายบก มีนายเรือโทผู้ช่วย (เรือเอก) หลวงทิมลเสนี (หล้า) เป็นผู้บังคับกองขณะนั้น จอมพลเรือสมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นผู้บัญชาการกรมเรือทหารเรือ นอกจากเป็นนักปกครองที่ดีเลิศแล้ว ยังทรงนำความเจริญมาให้แก่กองทัพเรืออีกมากมาย เนื่องจากได้ทรงสำเร็จการศึกษาวิชาทหารจากประเทศเยอรมัน จึงได้ทรงปรับปรุงกองทัพเรือไทยให้เหมาะสมกับกาลสมัย ทั้งนี้รวมทั้งกองดุริยางค์ด้วย

วงโยธวาทิตในสถานศึกษา

วงโยธวาทิตเข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเวลานาน โดยมีหลักฐานว่า พ.ศ. 2461 กองแตรวงกรมเสื่อป่าพรานหลวงและม้าหลวง ได้จัดตั้งขึ้นเป็นกองแตรวง 2 หน่วย ต่างกัน เพื่อประกอบกิจกรรมเสื่อป่า

เมื่อมีการแข่งขันกีฬานักเรียน ส่วนใหญ่ใช้วงโยธวาทิตเดินแถวนำขบวนนักกีฬา เพื่อความครึกครื้นเร้าใจแรงกระตุ้นให้เกิดการรวมพลัง ในระยะแรกมักเรียกทับศัพท์ว่าวง " พาเหรด " ในปี พ.ศ. 2524 กรมพลศึกษาร่วมกับธนาคารทหารไทยจัดให้มีการประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือ (7 - 8 มกราคม 2524 ณ สนามศุภชลาศัย) โดยความเห็นชอบของศาสตราจารย์นายแพทย์บุญกลมมารติน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และปีต่อมากรมพลศึกษาจึงเปลี่ยนชื่อเป็น " การประกวดวงโยธวาทิต " คำว่า " วงโยธวาทิต " จึงเป็นที่แพร่หลายอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ได้ใช้ศัพท์ดนตรีประเภทนี้อย่างผิดๆ มาเป็นเวลานาน จนกล่าวได้ว่าใช้คำเรียกชื่อตามความเคยชิน เช่น แตรวง หรือวงดุริยางค์ ซึ่งถ้าศึกษาด้านองค์ประกอบของเครื่องดนตรีจะพบว่าวงแตรนั้นมีเครื่องดนตรี 2 ตระกูล คือ เครื่องลมทองเหลืองและเครื่องประกอบจังหวะ ส่วนวงดุริยางค์มีเครื่องดนตรีครบทั้ง 4 ตระกูล คือ เครื่องสาย เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ ดังนั้นตามประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตที่กล่าวมาแล้ว จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า " วงโยธวาทิต " เป็นศัพท์ที่มีองค์ประกอบของเครื่องดนตรี 3 ตระกูล คือ เครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ ส่วนประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากการใช้งานในกิจกรรมต่างๆ แล้ว วงโยธวาทิตยังช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งยังส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ เป็นการแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นการสร้างค่าของเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในการศึกษาต่อในการประกอบอาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้ในอนาคต

กิจกรรมวงโยธวาทิตได้เจริญก้าวหน้ามาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะการจัดการประกวดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามาตรฐานการบรรเลงของวงโยธวาทิต ให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น วงดุริยางค์ลูกเสือที่ก่อตั้งเป็นวงแรกของประเทศไทย คือ วงดุริยางค์ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (ก่อตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2460 - 2470 ภายหลังจากการก่อตั้งกองเสือป่าในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลในยุคของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เตรียมจัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ จึงได้จัดงบประมาณส่วนหนึ่งมอบให้กระทรวงศึกษาธิการจัดซื้อเครื่องดนตรี โดยมอบหมายให้อาจารย์พระเจนดุริยางค์ ซึ่งขณะนั้นท่านประจำอยู่ที่แผนกดุริยางค์กรมตำรวจ เป็นผู้จัดการวางรูปแบบของวง และจัดซื้อเครื่องดนตรีมอบให้โรงเรียนของรัฐบาล จำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนบ้านลมเด็จพระเจ้าพระยา (จากส่วนกลาง) โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี โรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนประจำจังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนประจำจังหวัดภูเก็ต

เครื่องดนตรีที่ทางพระเจนดุริยางค์จัดซื้อ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องทองเหลืองและเครื่องประกอบจังหวะ ประกอบด้วยกลองเล็ก 5 ใบ กลองเทเนอร์ 2 ใบ ฉาบ 1 คู่ กลองใหญ่ 2 ใบ แตรเดี่ยวไม่มีนิ้ว 5 คัน เบสโลรา 1 ตัว ส่วนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าประกอบด้วย คอร์เน็ตแฟลต 2 คัน คอร์เน็ตบีแฟลต 5 คัน ทรัมเปตบีแฟลต 5 คัน อัลโตฮอร์น 5 คัน บาริโตน 3 คัน ยูโฟเนียม 2 คัน ทรอมโบน 4 คัน เบสทรอมโบน 1 คัน ซูซ่าโฟน 2 คัน รวมแล้วเป็นแตรวงขนาด 35 - 45 คน พร้อมทั้งโน้ตเพลงมาร์ชระดับสากลอีกหลายสิบเพลง

นอกจากนั้นพระเจนดุริยางค์ให้ทางโรงเรียนส่งครูไปอบรมเพื่อจะกลับสอนตามโรงเรียนที่ได้รับเครื่องดนตรีเหล่านั้นด้วย เพื่อที่จะให้ใช้ทันการเฉลิมฉลองพุทธศตวรรษ

การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือครั้งแรกในประเทศไทย

ยุคแรก (พ.ศ. 2501 - 2508)

ในปี พ.ศ. 2501 ดร.บุญสม มาร์ติน ผู้อำนวยการกองลูกเสือสมัยนั้นได้ไปเห็นการประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือในงานชุมนุมลูกเสือที่ประเทศอังกฤษ จึงได้ริเริ่มขึ้นบ้าง โดยจัดให้เป็นกิจกรรมหนึ่งในงานแสดงศิลปกรรมนักเรียนที่สนามโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในปีแรกมีวงดุริยางค์ลูกเสือจากเขตการศึกษาต่างๆ ส่งเข้าประกวด คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรง

เรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และโรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช ผลการประกวดครั้งแรกโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรีชนะเลิศภาคสนาม และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้รางวัลนึ่งบรแรง การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือในยุคต้นนี้ดำเนินการต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปี พ.ศ. 2509 จึงได้หยุดลงเพราะเปลี่ยนผู้บริหารในกองลูกเสือ ในยุคต้นมีโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ผลัดกันชนะเพียงสองโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2509 จึงไม่มีวงอื่นส่งแข่งขันด้วย การจัดประกวดจึงงดไป

ยุคที่สอง (พ.ศ. 2512 – 2518)

ยุคนี้อธิบดีกรมตำรวจได้ซื้อเครื่องดนตรีให้โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง (โรงเรียนในความอุปถัมภ์กรมตำรวจ) มีอาจารย์เพทาย อมาตยกุล ได้ก่อตั้งสโมสรลูกเสือกรุงเทพขึ้น และได้รับมอบหมายจากกองลูกเสือให้จัดแข่งขันวงดุริยางค์ลูกเสือขึ้นอีก ในยุคนี้มีโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง ที่ส่งเข้าประกวด และส่วนใหญ่ผลัดกันชนะตามสภาพของวงแต่ละปี ต่อมาคณะกรรมการจึงจัดให้ทำแถวกองเกียรติยศ (กองร้อยพิเศษในปัจจุบัน) เดินตามแถวให้คะแนนรวมกับการแปรขบวนของวงดุริยางค์ด้วย จึงทำให้โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงมีโอกาสชนะมากครั้งขึ้น เพราะกองเกียรติยศเดินตามแถวดีกว่า ด้วยเหตุที่นำกองเกียรติยศมาเดินตามขบวนและเอาคะแนนมารวมกันทำให้วงดุริยางค์วงอื่นๆ ไม่เห็นด้วย จึงค่อยๆ ถอนวงออก และหยุดแข่งขันในปี พ.ศ. 2518 ในการแข่งขันยุคที่สองที่ทำให้วงดุริยางค์โรงเรียนวัดสุทธิวาราม ได้ส่งวงไปทดสอบฝีมือที่ประเทศฮอลแลนด์ในปี พ.ศ. 2526 และได้รับรางวัลรองชนะเลิศภาคสนามกลับมา นับเป็นวงดุริยางค์ลูกเสือวงแรกที่ได้สร้างชื่อเสียงในต่างประเทศ และชุดที่เข้าแข่งขันคือชุดลูกเสือ สังเกตได้ว่าการแข่งขันในยุคนี้ได้มีการนำเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ (Wood Winds) เข้าไปผสม เช่น ปิคลารีเน็ต แครโซโฟน พิคโคโล ทำให้วงมีลักษณะของวงโยธวาทิตมากขึ้น ในยุคแรกของการแข่งขันซึ่งมีวงดุริยางค์ลูกเสือที่แข่งขันกันเพียงวงบราสแบนด์เท่านั้น เครื่องดนตรีในยุคนั้นมีกลองใหญ่ 1 - 2 ใบ กลองเล็กหรือกลองสแนร์แถว 5 หรือ 10 ใบ มีแตรเดี่ยว (Bugler) ไม่มีระดับเสียง 5 คอร์เน็ตอีแฟลต 2 คอร์เน็ตบีแฟลต 5 อัลโตฮอร์น 4 บาริโทน 4 ยูโฟเนียม 2 ซูซาโฟน 2 ทรอมโบน 5 นอกจากนั้นยังนำทรอมโบนโน๊ว และฟลูเจลฮอร์นผสมเข้าไปด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของบราสแบนด์ที่แท้จริง

ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน)

ยุคปัจจุบันเริ่มมีการประกวด ในปี พ.ศ. 2524 เรียกชื่อการประกวดว่า " การประกวดวงดุริยางค์ลูกเสือ " เหมือนในอดีตที่ผ่านมา เป็นการประกวดเนื่องในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ และต่อมาในปี พ.ศ. 2525 จึงเปลี่ยนชื่อการประกวดใหม่เพื่อให้เหมาะสม โดยศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีจากทุกเหล่าทัพ และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบัน ประชุมเพื่อหาชื่อในการประกวดที่เหมาะสม ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ใช้ชื่อในการประกวดว่า " การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย " ปี พ.ศ. 2527 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลให้กับวงโยธวาทิตที่ชนะเลิศการประกวด ในปี พ.ศ. 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลชนะเลิศแก่วงโยธวาทิตหญิง และในปี พ.ศ. 2534 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระราชทานถ้วยรางวัลแก่วงโยธวาทิตที่ชนะเลิศการประกวดอีกประเภทหนึ่ง

ปัจจุบันมีวงโยธวาทิตจำนวนมากที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทุกโรงเรียนพยายามที่จะจัดตั้งวงโยธวาทิตในโรงเรียน ดังนั้นจึงเกิดปัญหาต่างๆ มากมายตามมา ทั้งนี้เพราะบางครั้งในการจัดวงย่อมมีอุปสรรค และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ปัญหาในด้านการจัดการวงซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่ง ในบางโรงเรียนประสบความสำเร็จสูงสุดเพราะมีระบบการจัดการวงที่ดี แต่ก็มีอีกหลายโรงเรียนที่ยังขาดการจัดการที่ดี ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรศึกษา เพื่อให้ผลที่ออกมาได้มาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

การจัดการวงโยธวาทิต

การจัดการวงโยธวาทิต คือ การทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมด้านวงโยธวาทิตของโรงเรียน ไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การวางแผน
2. งบประมาณ
3. การดำเนินงาน
4. การติดตามประเมินผล

การวางแผน

ภิญโญ สาร (2523 : 271) กล่าวว่า การวางแผนหมายถึงการวางแผนหรือโครงการ สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต ให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำ และวัตถุประสงค์รายย่อยของการทำงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย

สุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 225) กล่าวว่าการบริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารย่อมต้องนำหลักการบริหาร หรือปรับใช้หลักวิชาหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนก็อยู่ในส่วนหนึ่งของงานที่จะต้องใช้หลักการวิชาเดียวกัน การบริหารกิจกรรมนักเรียนจึงต้องมีการวางแผน ในส่วนของการวางแผนนั้น ตามปกติแล้ว จะมีการจัดทำในสองระดับ คือ ระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มกิจกรรม

การวางแผนกิจกรรมนักเรียนระดับโรงเรียน

หมายถึงการวางแผนส่วนรวมของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลกิจกรรมนักเรียน หัวหน้ากิจกรรมนักเรียน จะต้องร่วมกันปรึกษาหารือ กำหนดแผนกิจกรรมนักเรียนเป็นภาคเรียนและเป็นปีการศึกษา เพื่อให้เป็นแนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนของฝ่ายบริหาร สำหรับควบคุมดูแล การสนับสนุน การประสานงาน การติดตามผล และใช้เป็นกรอบสำหรับครูที่ปรึกษากิจกรรมของแต่ละกิจกรรมในการนำไปทำแผนปฏิบัติการของตนต่อไป การทำแผนระดับโรงเรียนนั้น ควรดำเนินการนี้

1. กำหนดเวลาและประเภทของกิจกรรม ทำเป็นแผนปฏิบัติการของโรงเรียนให้เสร็จก่อนการทำแผนกิจกรรมนักเรียน
2. จัดสายงานการบริหารกิจกรรมนักเรียนและการจัดบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจน
3. จัดวางทรัพยากรและการสนับสนุนที่ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน
4. กำหนดการควบคุมดูแลและกำหนดการประสานงานไว้ล่วงหน้า

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า แผนกิจกรรมนักเรียนในระดับโรงเรียนต้องเกิดก่อนแผนกิจกรรมระดับกลุ่มนักเรียน เพราะครูที่ปรึกษาแต่ละกลุ่มกิจกรรมต้องหลีกเลี่ยงให้กิจกรรมของโรงเรียนด้วยเหตุนี้เองครูที่ปรึกษาแต่ละกลุ่มกิจกรรมจึงจำเป็นต้องทราบลักษณะ ประเภท วัตถุประสงค์ กำหนดเวลา การใช้บุคลากร อุปกรณ์และอาคารสถานที่ ของกิจกรรมรวมของทั้งโรงเรียนก่อน เพื่อจะได้วางแผนกิจกรรมในระดับกลุ่มได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมต่อไป

การวางแผนกิจกรรมนักเรียนระดับกลุ่มกิจกรรม

เป็นการวางแผนเพื่อจัดระบบกิจกรรมในความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา และเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนที่เลือกทำกิจกรรมนั้น เพื่อกำหนดวิธีการและ

กระบวนการทำงานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเป้าหมายการวางแผนกิจกรรมนักเรียนในระดับกลุ่มกิจกรรมจะมีการวางแผนเป็นสองระยะ ดังนี้

1. การวางแผนระยะแรก เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของครูที่ปรึกษากิจกรรมนั้นๆ ถ้าหากวางแผนได้รัดกุม งานที่ตามมาจะสะดวกและปลอดภัยยิ่งมาก ในการวางแผนและเตรียมการเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนในระยะแรกนั้น ครูที่ปรึกษาควรคำนึงถึง วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และข้อตกลงเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ ก่อนการประกาศรับสมาชิก และการรับสมัครสมาชิก

2. การวางแผนเพื่อปฏิบัติกิจกรรม โดยหลักการแล้ว การวางแผนกิจกรรมนักเรียนควรกำหนดโดยนักเรียน ทำโดยนักเรียนและเพื่อนนักเรียน ครูที่ปรึกษากับนักเรียนจะเริ่มทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเริ่มด้วยการวางแผนเพื่อปฏิบัติการ จัดวางกำลังคน กำลังเงิน การใช้เวลา กำหนดกระบวนการและวิธีการทำงาน ตลอดจนวางแผนประสานงานและหาการสนับสนุน การวางแผนปฏิบัติสำหรับการทำกิจกรรมระดับกลุ่มนั้น ควรประกอบด้วย กำหนดกลุ่มบุคคลในกิจกรรมเพื่อรับภาระหน้าที่ต่างๆ การกำหนดใช้เวลาที่แน่ชัด การวางแผนนำวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมมาใช้ คาดการณ์ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าเสมอ ฝึกให้นักเรียนทำแผนตรวจสอบงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

กิตติมา บริติลล (2532 : 24) กล่าวว่า การวางแผนหมายถึง การเตรียมการล่วงหน้า เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง การจัดลำดับกิจกรรมก่อนหลัง และตามลำดับเวลาที่ต้องทำให้เสร็จ จัดให้มีทรัพยากรให้เพียงพอ วางแผนเพื่อให้มีการประสานงานตลอดจนกำหนดระบบการควบคุม

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2541 : 1) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนหมายถึง การดำเนินการวางแผนในโรงเรียนที่มีการจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในรูปของหน่วยงานรับผิดชอบการวางแผนในโรงเรียน คณะกรรมการวางแผน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 3) กล่าวว่า การวางแผนเป็นการเตรียมการเพื่อการกระทำ และเป็นวิธีการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสุดท้าย ทั้งเป็นกระบวนการของการกำหนดวัตถุประสงค์ด้วยการตัดสินใจในเรื่องการเงิน การจัดองค์การ ความต้องการทางด้านกำลังคน กระบวนการของการทำงาน และเครื่องมือใช้ต่างๆ

งบประมาณ

อุไร ชูตินेत्र (2529 : 90) กล่าวว่าการทำงานงบประมาณของโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา งบประมาณจะต้องมีความสัมพันธ์กับการวางแผนของโรงเรียน หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องประชุมปรึกษาหารือร่วมกับผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้างานต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้งบประมาณที่ตั้งไว้ ได้สัดส่วนที่เหมาะสมกับงานและโครงการต่างๆของโรงเรียน

ชารี มณีศรี (2527 : 26) ได้กล่าวว่า งบประมาณคือ แผนการเงิน (Financial Plan) ซึ่งหมายถึง แผนที่มีการกำหนดทรัพยากรทางการเงิน ให้เปลี่ยนแปลงมาเป็นวัตถุประสงค์ของชาติ เนื่องจากทรัพยากรทางการเงินมีจำกัด แต่จะต้องนำมาจัดสรรใช้จ่ายให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ของชาติ ซึ่งมีจำนวนมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือกที่ฉลาด (Wise Choice) ความจำเป็นก่อนหลัง เป็นสาระสำคัญของการงบประมาณ

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 320) ได้กล่าวว่างบประมาณสถานศึกษา คือ แผนงานที่โรงเรียนจัดทำขึ้น เพื่อประมาณการตัวเลขรายรับรายจ่าย ในการดำเนินกิจการต่างๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในช่วงเวลาที่กำหนด

สวัสดิ์ เงินแย้ม (2542 : 158) กล่าวถึงงบประมาณของวงโยธวาทิต ที่ทำให้วงโยธวาทิตมีความสมบูรณ์และได้มาตรฐาน ต้องมีการบริหารงบประมาณที่ดี มีการวางแผนในการจัดงบประมาณด้านต่างๆ ได้แก่ค่าเครื่องดนตรี ค่าเครื่องแต่งกายของนักดนตรี ค่าวัสดุฝึกซ้อม ค่าอุปโภคบริโภคขณะฝึกซ้อม ค่าซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี และการเก็บรักษาเป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามุ่งหวังในเรื่องของเงินงบประมาณสิ่งต่างๆ จะไม่สามารถทำได้ จึงต้องหาบุคคลหรือหน่วยงาน สถาบัน องค์กร สมาคมต่างๆ มาช่วยให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง การดำเนินงานจึงจะประสบความสำเร็จ การขอผู้สนับสนุนด้านการเงินหรือเครื่องดนตรีอาจขอความร่วมมือจาก ผู้บังคับบัญชาระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครองและครู สถาบันศาสนา หน่วยราชการอื่นๆ สถาบันทางการเงินต่างๆ บริษัทห้างร้านเอกชน ผู้ปกครองนักเรียน ครู อาจารย์ ในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อหารายได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศิษย์เก่าของโรงเรียน สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ผู้มีจิตศรัทธา และมูลนิธิต่างๆ ของโรงเรียน เป็นต้น

การดำเนินงาน

การเตรียมวงและคัดเลือกนักเรียนเข้าวง

การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตเป็นการฝึกซ้อมที่ต้องมีขั้นตอนและระยะเวลาในการฝึกซ้อมมาก ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมวง และการคัดเลือกนักเรียนเข้าวง แนวการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอน จะทำให้การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้กิจกรรมวงโยธวาทิตได้ดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ คือมีการชี้แจงนโยบายและจุดประสงค์ในการก่อตั้งวงโยธวาทิตในสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายได้ทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เป็นการขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ การเตรียมการฝึก การกำหนดเวลาฝึกซ้อมที่เด่นชัดและมีความแน่นอน โดยจัดทำแผนการฝึกซ้อม วัน เวลา ที่ชัดเจน การกำหนดเนื้อหาในการฝึกซ้อม การคัดเลือกนักเรียนเข้าวงเพื่อเป็นนักดนตรีของวงโยธวาทิตนั้น ต้องมีการคัดเลือกและศึกษาประวัติของนักเรียนแต่ละคน สวัสดิ์ เงินแยม (2542 : 120) ได้กล่าวว่าครูผู้สอนต้องทราบข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างดี เพื่อหาทางสนับสนุนส่งเสริมให้ถูกต้องตามความเหมาะสม และความสามารถต่อไป ดังนั้นการคัดเลือกนักดนตรี ควรศึกษาเรื่องต่อไปนี้

1. บุคลิกลักษณะ และความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย
2. พื้นฐานความรู้ทางดนตรี
3. ความรักในเรื่องดนตรี ความสนใจ และประสบการณ์ทางดนตรี
4. ความตั้งใจในการฝึกซ้อม
5. การให้การสนับสนุนของครู อาจารย์ บิดามารดา และญาติพี่น้อง
6. การอุทิศเวลาให้ส่วนรวม
7. ผลการเรียน
8. ระดับชั้นที่ศึกษา และระยะเวลาที่ศึกษาดนตรี
9. ความสามารถพิเศษด้านอื่นๆ
10. อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
11. ที่อยู่และที่พักอาศัย
12. โรคประจำตัว
13. การคบหาสมาคมกับเพื่อน
14. ข้อมูลอื่นๆ

การจัดอาคารสถานที่ในการฝึกซ้อม

สุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 19) กล่าวถึงการจัดอาคารสถานที่ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าอาคารสถานที่ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของนักเรียนเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษาคือ เมืองเล็กๆ ที่ดูแลนักเรียนมาใช้ชีวิตร่วมกันตลอดวันเป็นเวลานาน ตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้นการจัดบริเวณของสถานที่ที่ดี หรือการจัดการด้านอาคารที่ดี จึงมีส่วนสำคัญยิ่งต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

เมธี ปิรันธนานนท์ (2528 : 9) ได้กล่าวถึงการจัดอาคารสถานที่ในด้านความมุ่งหมายหรือความต้องการทางการศึกษา ในแง่ของการวางแผนอาคารสถานที่ เป็นข้อเสนอแนะของนักการศึกษา ผู้บริหาร ครู คนงาน ภารโรง ผู้เป็นเจ้าของโรงเรียน และผู้ใช้โรงเรียน ซึ่งเขียนระบุออกมาเพื่อบรรยายลักษณะและความต้องการของอาคาร ห้องเรียน สถานที่ที่ตนปรารถนาจะให้มีขึ้น พร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในห้องนั้น เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การสร้างอาคารสถานที่ขึ้นนั้นก็มุ่งสนองตอบต่อความมุ่งหมาย หรือความต้องการ 8 ประการ คือ

1. การสอน
2. การบริหาร
3. การแนะแนว
4. การพัฒนาผู้เรียน
5. การพัฒนาสังคมเป็นส่วนรวม
6. การพัฒนาให้มีความซาบซึ้งในดนตรีกาล
7. การพัฒนาด้านจริยธรรมและศีลธรรม
8. การพัฒนาสถาบันให้สามารถรับใช้สังคมได้ตามความคาดหวัง

การจัดหาคัดเลือก ครู อาจารย์ ผู้ฝึกซ้อม

สุโขทัยธรรมาธิราช (2536 : 5) ได้กล่าวถึงครูหรือผู้สอน คือ ผู้ชี้นำชะตาชีวิตของนักเรียน หรือผู้เรียน เพราะนอกจากครูจะเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การสอนว่าต้องการให้นักเรียนทำอะไรได้ อย่างไร และในสถานการณ์ใดแล้ว ครูยังเป็นผู้เลือกยุทธวิธีการสอนตามที่ตนถนัด หรือ

ตามความรู้สึกนึกคิดของตนที่เห็นว่าเหมาะสมด้วย และยิ่งไปกว่านั้นครูคือผู้ประเมินผลการเรียนของผู้เรียนว่า เป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ นับได้ว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน เป็นผู้ปฏิบัติงานตามแผน และเป็นผู้ตัดสินว่าแผนดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด นับว่าอำนาจในการตัดสินใจในการอบรมสั่งสอน เป็นของครูแต่เพียงผู้เดียว

วิชัย ดิสสระ (2535 : 100) กล่าวว่าครูมีคุณภาพหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการผลิตของสถาบันการฝึกหัดครูต่างๆ ซึ่งหลักสูตรและกระบวนการผลิตครูในปัจจุบันต่างๆ ก็ตระหนักถึงสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ และเจตคติ โดยเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหลักอยู่แล้ว

กระบวนการฝึกซ้อม

สวัลดี เงินแย้ม (2542 : 135) ได้กล่าวถึงกระบวนการฝึกซ้อมว่า ในการสอนวงโยธวาทิตให้เกิดความพร้อม และมีระเบียบวินัยที่ดี จะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรเพื่อพัฒนาความสามารถในการบรรเลง ดังนั้นการฝึกซ้อมให้เกิดผลดีต้องฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องและจริงจังทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คือ

1. การสอนทฤษฎี โดยการให้ความรู้ด้านต่างๆ เพื่อนำไปใช้ฝึกปฏิบัติ เช่น
  - การสอนโน้ตเพลง
  - การฝึกให้รู้จักจังหวะ ล้น ขาว เบา แรง เป็นต้น
  - การเทียบเสียง
  - เครื่องหมาย และศัพท์เทคนิคต่างๆ ทางดนตรี
  - ความเหมาะสมสม่ำเสมอ และความซ้ำ เร็ว ของจังหวะ
  - แนวเสียงประสาน และความสมบูรณ์ของเสียง
2. การสอนภาคปฏิบัติ เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถ มีคุณภาพความชำนาญ และมีกรแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จะใช้การฝึกซ้อมในเบื้องต้นคือ
  - การฝึกซ้อมตีไม้กลองกับแผ่นไม้
  - การฝึกซ้อมตีกลองจริง
  - การฝึกซ้อมการเดินให้เข้าจังหวะที่ดี
  - การคัดเลือกนักเรียนตามสรีระ และความสามารถจากการเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกซ้อมมาแล้วในเบื้องต้น
  - การฝึกการหายใจที่ถูกต้องเมื่อต้องปฏิบัติเครื่องดนตรี

พ.ร.บ. (2524 : 273) ได้กล่าวถึง...

พ.ร.บ.ว่าด้วย...

กระทรวงมหาดไทย...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

1. กิจกรรมนักเรียนเป็นส่วนช่วยให้เกิดความเจริญแก่นักเรียนเพียงไร และมีความสัมพันธ์กับการสอนวิชาต่างๆ ในโรงเรียนเพียงไร
2. กิจกรรมนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกความเป็นผู้นำ ความคิดริเริ่ม ความรู้จักรับผิดชอบ การรู้จักร่วมมือกันทำงาน และส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรักโรงเรียนขึ้นเพียงไร
3. โรงเรียนได้พยายามจัดการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมเพียงไร หลักการเลือกสมาชิกของกิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ไม่มีการกีดกันด้วยเชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ หรือไม่
4. กิจกรรมของโรงเรียนก่อให้เกิดความรู้สึกแตกหมู่แตกพวก เช่น เป็นสมาคมลับหรือไม่
5. คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และให้ความสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ เพียงไร
6. โรงเรียนพยายามจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ หลายชนิด เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเป็นสมาชิกได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคลเพียงไร
7. โรงเรียนได้เอาใจใส่ปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ทันต่อความสนใจของนักเรียนหรือไม่ เพียงไร

อำภา บุญช่วย (2537 : 169) ได้กล่าวว่า เพื่อให้การจัดกิจกรรมนักเรียนมีประสิทธิภาพดี จะต้องมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียน นอกจากจะทำให้ทราบว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่แล้ว ยังเป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมในอนาคตอีกด้วย การประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารควรมีหลักการดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมนักเรียนแต่ละครั้งควรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน แน่นนอน เมื่อจัดกิจกรรมแล้วควรประเมินดูว่า กิจกรรมเหล่านั้นได้ผลตามที่ไดวางจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่
2. ควรได้มีการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนเป็นระยะๆ ตลอดภาคการศึกษาและตลอดปี เพื่อจะได้ทราบว่าได้จัดกิจกรรมใดขึ้นบ้าง และได้ผลเป็นอย่างไร
3. ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา สมาชิก ผู้ปกครอง ควรจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมอย่างแท้จริง
4. การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน ควรประเมินทุกด้านทั้งในด้านวัตถุประสงค์ วิธี การดำเนินงาน การจัดอุปกรณ์ ระยะเวลาที่จัด สถานที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิก คุณค่าที่ได้รับ และข้อเสนอแนะของสมาชิก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
5. การประเมินผลกิจกรรม ควรใช้เครื่องมือหลายๆ แบบ เช่น การสังเกตพฤติกรรม ในการร่วมกิจกรรมของสมาชิก การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์และการประชุมอภิปรายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้น

6. การประเมินผลแต่ละครั้งควรมีลักษณะเป็นปรนัย ไม่ควรใช้อารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาประเมินผลกิจกรรม

7. เมื่อประเมินผลเสร็จแล้ว ควรมีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งให้สมาชิกทั้งหมดได้รับทราบ

8. นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมที่จัดขึ้นในโอกาสต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิคม ไชยศรีพรหม (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสนใจในกิจกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ความสนใจในกิจกรรมนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สนใจในกิจกรรมแต่ละประเภทมากไปหาน้อยดังนี้

- 1.1. กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย
- 1.2. กิจกรรมทัศนศึกษา
- 1.3. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
- 1.4. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆ ในหลักสูตร
- 1.5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
- 1.6. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือรักษาดินแดน
- 1.7. กิจกรรมนันทนาการ
- 1.8. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 1.9. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 1.10. กิจกรรมศาสนา

2. การเปรียบเทียบความสนใจในกิจกรรมนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจกิจกรรมต่อไปนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่น .05 คือ

- 2.1. กิจกรรมทางศาสนา
- 2.2. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 2.3. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 2.4. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย

2.5. กิจกรรมนันทนาการ

2.6. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆ ในหลักสูตร

สุธนะ ดิงศภิกขีย์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนมัธยมสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร มีการบริหารกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวทางปฏิบัติ โครงสร้างการบริหารกิจกรรมนักเรียน การวางแผน การดำเนินงานและการติดตามและประเมินผลทุกโรงเรียน มีผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย กรรมการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ การวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาด้านโครงสร้างบริหารกิจกรรมนักเรียน ปัญหาด้านการวางแผนกิจกรรมนักเรียน ปัญหาด้านติดตามประเมินผล มีน้อย จะมีปัญหาในด้านการดำเนินงาน ที่พบมากคือ ปัญหาความเป็นสัดส่วนของสถานที่ทำงานสำหรับนักเรียน ในการจัดกิจกรรมนักเรียน และปัญหาอาจารย์ในโรงเรียน ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย